

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

17. De Filijs Presbyterorum Ordinandis vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

traditione Calicis, & patena datur potestas in Corpus Christi verum, scilicet consecrandi illud: per alteram cum impositione manuum datur potestas in Corpus Christi mysticum, scilicet ligandi & solvendi &c. Hæc posterior potestas quamvis sine illa consistere nequeat, sed eam necessario præsupponat, illa tamen potestas consecrandi potest stare sine hac posteriori, prout Christus utramque potestatem diversis temporibus contulit, illam in *Cæna*, istam post resurrectionem suam. *Joan. 20.*

Altera responsio est, quod *cap. fin. hoc tit.* loquatur de manu impositione, quæ in prima particulari ordinatione ante traditionem calicis & patenæ adhibetur, quæ tantum cæremonia est, & nihil substantiale.

Dubitat. IV. quomodo in *cap. Subdiaconus. 15. dist. 23.* dicatur, Subdiaconum non accipere manus impositionem, cum tamen contrarium asseratur, in *cap. 1. hoc tit.* x. quod Subdiaconus non accipiat manus impositionem consecratoriam, seu per quam ipse Ordo conferatur, sed benedictoriam. *Gloss. & Panor. in d. cap. 1. hoc tit.* Alii putant errore Typographorum, in eodem *cap. 1.* pro Diaconatus scriptum esse Subdiaconatus, & ita ex quibusdam Exemplaribus demonstrari posse. *Barb. ibidem sub n. 1.*

TITULUS XVII.

De Filiis Presbyterorum ordinandis vel non.

SUMMARIÆ.

1. Filius Presbyteri etiam legitimus vel legitimatus non potest succedere in beneficio patris.
2. Illegitimi quamvis ad Ordines dispensati, non possunt habere etiam dissimile beneficium, in eadem Ecclesia, ubi Pater habuit, nec quovis modo ministrare.

3. An successio in beneficio etiam respectu Patris, collateralium & nepotum, interdicta sit? & quid speciale in resignatione ex Bulla Pii V.
4. Nepotes ex filiis illegitimis Presbyteri, an eodem iure censentur, quo filii?
5. Expositi possunt ne admitti ad Ordines?
6. Quis possit cum illegitimis dispensare ad Ordines & beneficia.
7. Dispenatio super Natalibus & beneficiis per illegitimum obtinendus est stricta interpretatio.
8. Illegitimus dispensatus ad Ordines, an censetur dispensatus ad beneficium?
9. Cum illegitimis an dispensare possit Episcopus, quando illegitimitas est occulta?
10. Legitimati an sint ad Ordines admittendi?

Agitur in *hoc tit.* generaliter de *Illegitimis*, quatenus irregulares, & ad sacros Ordines inhabiles sint; tum quod reputentur personæ viles, quibus indignum est conferri Clericalem, & sacerdotalem dignitatem; tum ad execrationem paterni delicti, cuius memoriam continuo per liberos in Ecclesiâ representari indecens est; tum denique quod paternæ incontinentiæ imitatores existuntur. *Syl. Verbo Illegitimus. num. 1.* Materiam istam totam aliquot quæstionibus magis practicis explicabimus.

Queritur I. quare hic titulus de filiis Presbyterorum inferibatur, cum tamen non solum isti, sed alii quicumque illegitimi à sacris Ordinibus excludantur? x. quod in *Capitulo* sub hac Rubrica positus potissimum agatur de filiis Presbyterorum, non tantum quatenus illegitimi & inhabiles sunt ad Ordines, sed etiam quatenus legitimi (puta ante Clericatum ex uxore legitima nati) legitimati vel dispensati non possunt obtinere beneficium, quod pater eorum immediate ante (scelus si media aliqua persona extranea intercesserit. *c. 7. hoc tit.*) habuit, ne successio quasi hæreditaria in beneficiis introducat, cum impiorum illa vox sit; *hereditate possideamus Sanctuarium Dei.*

Dei. Psalm. 82. v. 13. c. ad extirpandas.
11. & passim. hoc tit.

Specialiter, ut paternæ incontinentiæ memoria à locis sacris, quæ maxima puritas sanctitasque decet, arceatur, circa filios Clericorum illegitimos, quamvis ad Ordines dispensatos, constitutum est, ut in Ecclesia, ubi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent aut habuerunt, quodcumque etiam dissimile beneficium obtinere, aut in dictis Ecclesiis quoquo modo militare (ne quidem ut mulici simplices. Card. declaratio apud Garciam de Beneficiis. p. 7. cap. 3. n. 68.) nec pensiones super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere valeant. c. 2. c. cum decorem. 15. c. ad abolendam. 16. hoc tit. Trident. Sess. 25. de Reform. cap. 15.

Quæritur II. an à successione in beneficio non tantum filius, sed etiam pater, frater vel nepos prioris beneficiati excludatur? Ratio dubitandi est, quod etiam his competat hæreditaria successio *Juxta Nov. 118.* n. de patre, fratre, aliòve collateralis communis receptum esse, non excludi, eò quod jura de his non loquantur, & alias odiosa, & restringenda sint. Neque jus successionis ita propriè in ascendentibus, & collateralibus, sicut in descendibus (quos ipsa naturalis ratio ad successionem vocat. *L. cum ratio. 7. ff. de Bonis damnatorum.*) esse intelligatur. Barb. in Collect. ad d. cap. 15. Trident. num. 7. & 8. De nepote est aliqua distinctio facienda, nimirum, ut non possit ei beneficium conferri, si suo patre mortuo immediatus hæres Avi sit, tunc enim propriè jure hæreditario veniret, & haberet locum, quod dicitur: appellatione filiorum etiam nepotes contineri; possit autem conferri, si beneficium avi petat, patris suo vivente: quia tunc in gradu remo-

tior id jure hæreditario petere non censetur. Innoc. in c. ad extirpand. h. tit. Zoëf. eod. tit. num. 10.

Quid verò speciale sit, circa beneficia resignata, ut ea non possint consanguineis admittentium conferri, videatur Bulla Pii V. *Quanta.* Et licet Bulla tantum utatur termino *admittentium*, admittere autem resignationem, & resignare, utique diversa sint, præsertim in materia odiosa & juris communis ac Ordinariorum restrictoria, possitque specialis ratio esse circa admittentium consanguineos, ne in favorem illorum directè vel indirectè adigatur quis ab ipsis admittentibus ad resignandum; nihilominus apud Garc. de benef. p. 9. cap. 2. num. 211. & p. 11. cap. 3. num. 266. refertur declaratio Cardinalium, in qua pro termino *admittentium* ponitur, *vel suis vel resignantium consanguineis &c.* quia verò illa Bulla habet plura alia Capitula, nimirum ut resignationes beneficiorum non nisi ex causis ibi expressis admittantur: item ne vel signo aut nutu successor in beneficio resignato denotetur &c. quæ non ubique practicantur, hinc eam non ubique receptam esse tanquam Ordinariorum facultates multum restringentem testatur Zypæus in *Annal. Jur. Rom. Tit. de Remuneratione. sub num. 1.* & supponit Paulus Layman. in *Theol. mor. de benef. Eccles. cap. 17. sub num. 6.* quæ de re videri poterunt, quæ superius in *Proæmio, & in Tit. de Constitut.* de autoritate ac receptione Bullarum extravagantium, & declarationum Card. dicta sunt.

Quæritur III. quid de nepotibus ex filiis illegitimis Presbyterorum dicendum, anne idem, quod de filiis eorum mox dictum est? Constitutionem Concilii Trid. d. cap. 15. non comprehendere nepotes Presbyterorum ex filio illegitimo, docent quam-

quamplurimi apud Barb. in *Collect. ibidem* n. 6. citati, eò quòd in materia pœnali appellatione liberorum non veniant nepotes, sed solum in materia favorabili, ex doctrina Bartholi in *L. liberorum. 220. ff. de Verborum signific.* Alii e contra apud eundem Barb. contrarium tenent putantes, nepotes quoscunq; etiam legitimos (id est à filio illegitimo ex legitimo matrimonio natos) comprehendi. Et hæc sententia videtur mihi menti legis conformior, saltem eo casu, quo avus adhuc viveret, & in eadem Ecclesia beneficium aliquod obtineret; vigeret enim tunc ratio Concilii, ut *paterna incontinentia memoria, quam longissimè arceatur.* Ad rationem prioris sententiæ dici potest, constitutionem Concilii non esse tam in pœnâ, quàm in decentiâ & honestate congruente locis sacris fundatam. Videatur *Garcias de Beneficiis. p. 7. cap. 3. n. 21.*

5 *Queritur IV.* Utrum *expositi* seu in plateis aliisve locis reperti, quorum parentes ignorantur, sint legitimi, & habiles ad Ordines suscipiendos censendi? Quidam affirmant cum Felino in *cap. cum deputati. 16. de Judiciis. n. 8.* Paleoto in *Tractatu de filiis nobis. cap. 63.* Piazio in *Praxi Episcoporum parte 1. cap. 1. n. 27.* tum argument. *d. c. cum deputati.* tum quòd in dubio pro legitimitate filii tanquam pro parte favorabiliori præsumatur. Verùm negativa probabilior videtur, eò quòd præsumptio in dubio defumatur ex illis, quæ communiter, & quasi certò accidunt; communiter autem, & ordinariè quotidianâ experientiâ teste accidit, ut illi tantum exponantur, qui ex illegitimis congressibus nati sunt. Nec obest *d. c. cum deputati,* quia loquitur de toto alio casu, & ubi agitur non tam de quæstione natalium legitimorum, quàm de patria & ætate, ut ex *Gloss. ibidem, in V. nationis.* apparet. Ad rationem allega-

tam *xy.* eam imprimis absolute veram non esse teste Alziato. in *Regula 3. de Præsumptionum. 12.* & deinde unam præsumptionem per aliam fortiorem elidi. *cap. 4. de Procurat. l. divus. 7. ff. De in integrum rest.* Pro hac opinione videatur Covar. in *Relect. Clem. si furiosus. de homic. p. 1. in princip. n. 9.* Garc. *d. parte 7. cap. 2. n. 8.* Fateretur quoque Piazio. *d. loco in fine.* hanc posteriorem sententiam esse communem, & se vidisse in curia pro expositis dispensationes ad Ordines expediri. Covar. tamen *cit. loco.* putat, propter autoritatem DD. prioris sententiæ, expositum aliquem defecto promotum in Ordinibus administrandis tolerari posse.

Queritur V. Quis possit cum illegitimis dispensare? *xy.* Cum irregularitas hæc humani potius, quàm naturalis juris sit, aut divini, ideò dubitandum non est, quin S. Pontifex circa eam dispensare possit, & solet. *cap. innotuit. 20. de Elect.* & quodem ad *sacros Ordines,* & majora sive curata beneficia regulariter nulli alii dispensatio competit, quàm Papa, & cui is specialis privilegio concesserit, sicut Nuntiis suis, & Legatis concedere solet. Ad *minores* autem Ordines, & beneficium simplex etiam Episcopus dispensare potest, *cap. 1. loc. cit. in 6.* & sede vacante etiam Capitulum, quod in jurisdictionem Episcopi succedit. Navar. *Consilio 7. hoc tit.* Declarant verò Doctores *d. c. 1. h. t. in 6.* tantum procedere in beneficiis simplicibus minoribus, non autem majoribus, scilicet dignitatibus, personatibus, & similibus, licet curam animarum actu non habentibus. Imò nec in Canonatibus Cathedralium Ecclesiarum plerique admittunt, qui propter specialem prærogativam majoribus beneficiis accensentur, arg. *c. quatuor. 4. de Præbendis in 6. cap. statutum. 11. de Rescriptis. in 6. præter-*
tum

tim hodie post Trid. ubi Canonicatus Cathedralium Ecclesiarum requirunt sacrum Ordinem, ad quem Episcopus cum illegitimo dispensare non potest. Barb. de Officio Episcopi, p. 2. Alleg. 46. n. 19.

7 *Quæritur VI.* An dispensatio Pontificia cum illegitimis sit lata vel strictæ interpretationis? *Responsum.* Ex communi sententia esse strictæ; quia relaxat juris vinculum, quod optimis rationibus in principio hujus tit. adductis illegitimos ordinari prohibuit; ideoque dispensatio simpliciter ad beneficia non intelligitur de beneficiis curatis vel dignitatibus, & probabiliter nec etiam de Canonicatibus, nisi quatenus specialiter fuerit expressum; & dispensatio simpliciter probata super curatis, non intelligitur de dignitatibus, vel etiam Canonicatibus Cathedralium Ecclesiarum. Barb. d. loco num. 7. & seq. est enim circa hæc beneficia specialis ratio indecentiæ, quod in dignitate aut cura animarum sit, cui macula illegitimæ natiuitatis, & præsumptio incontinentiæ adhaeret.

8 Utrum autem dispensatio simpliciter ad sacros Ordines, extendatur saltem etiam ad beneficia? diversæ sunt opiniones. Negativa multis placet. arg. c. 2. hoc tit. & quod in his, quæ separabilia sunt, dispensatio non trahatur de uno ad alterum. Garcias de beneficiis parte 1. cap. 6. num. 70. Affirmativa tamen videtur mihi probabilior cum Abbate in e. ult. hoc tit. num. 2. quia dispensatio licet sit strictæ interpretationis, debet tamen explicari secundum verisimilem mentem dispensantis; verba enim debent intentioni deservire. c. Secundo requiritis. 41. de Appellat. qui ergo vult posse aliquem suscipere sacros Ordines, vult etiam posse habere beneficium, ne cogatur mendicare. Et si Episcopus potest conferre illegitimo beneficium, qui est in mino-

ribus, juxta c. 1. hoc tit. in 6. ergo multo magis poterit, si sit in majoribus, quia iste pro sustentando statu Clericali, à quo amplius recedere non potest, magis indiget. Non obest d. c. 2. nam fundatur in dolosa subreptione, ex qua literæ subreptitiæ interpretatæ carent omni effectu. c. super literis 20. de Rescriptis. Rationi adjunctæ dicitur, quod Ordo & beneficium sunt quidem separabilia, physice loquendo, non autem canonicè, cum de Jure Canonico nullus sine beneficio ordinari debeat. Trid. Sess. 21. de Reform. c. 2.

9 *Quæritur VII.* An saltem eo casu, quo illegitima natiuitas est occulta, possit Episcopus ad sacros Ordines dispensare vigore Concilii Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 6. ubi Episcopis datur potestas dispensandi in omnibus censuris, & irregularitatibus ex delicto occulto (excepto homicidio voluntario) provenientibus? Quidam negant cum Navar. in Manuali. cap. 27. n. 194. & Piaszio in Praxi Episc. part. 1. c. 1. n. 56. eo quod irregularitas ista non proveniat ex delicto ipsorum illegitimos, sed aliis causis, ut dictum. Nihilominus affirmativa satis probabiliter sustineri potest cum Barb. Jur. Eccl. univ. lib. 1. cap. 11. n. 156. cum hæc irregularitas proveniat saltem mediata ex delicto parentum illegitimi, & illa dispositio Concilii sit aliquod privilegium Episcopo concessum nemini præjudicans, adeoque latius interpretandum. cap. 4. de Præbendis in 6. c. odia. 15. de R. I. in 6. Non obstat, quod dispensatio cum illegitimis sit strictæ interpretationis, ut præcedente questione explicatum; quia aliud est dispensatio, aliud privilegium dispensandi: nam potestas dispensandi concessa Episcopo concernit plurimum favorem, quorum interest, ne cogantur cum magnis impensis & molestiis Romanam curiam accede-

accedere pro dispensatione obtinenda. Videantur etiam ea, quae in *Tit. de Major. & Obed. §. 4.* de dispensatione Episcoporum ex *d. c. 6. Trident.* competente dicuntur.

10 *Queritur VIII.* An illegitimè nati legitimi habiles sint ad Ordines suspiciendos? *q. I.* Legitimos per *rescriptum Principis*, vel *Comitem Palatinum* non posse absque dispensatione sacros Ordines suscipere. *Panorm. in c. venerabilem. 13. Qui filii sint legitimi. n. 29. Imperiali enim iudicio non possunt Ecclesiastica jura* (prohibentia illegitimos ab Ordinibus) *dissolvi, c. 1. dist. 10.* & legitimatio per unum Principem facta non prodest quoad effectus, qui pertinent ad jurisdictionem alterius Principis, sicut in proposito ad cognitionem & jurisdictionem Ecclesiasticam. *Fachin. Lib. Controver. c. 58.*

Dices: sicut Dominus per manumissionem servi tollit impedimentum ejus, & facit habilem ad Ordines, ut *sequenti tit.* dicemus, ita etiam Imperator legitimando illegitimum.

q. I. Irregularitatem servi non esse absolutam, sed tantum respectu Domini ob praedictum & interesse illius, secus irregularitas illegitimitatis; quae se tenet absolute ex parte personae illegitimae, & provenit ex aliis causis in principio tituli allegatis, quas dijudicare, an & quatenus obtent Ordinibus, vel num in tali persona attendenda non sint, non est in potestate Imperatoris, vel Comitis Palatini, sed superioris Ecclesiastici.

q. II. Ad principalem quaestionem, legitimos per subsequens matrimonium comparari legitime natis, etiam quo ad Ordines, & dignitates *c. tant a 6. Qui filii sint legitimi.* *Gloss. & Panorm. in c. innovavit. 20. de Elect.* sed de hac materia videri debent tradita in *lib. IV. Decret. in d. tit. Qui filii sint legitimi.*

TITULUS XVIII.

De Servis non ordinandis, & eorum manumissione.

SUMMARIUM.

1. Servi qui dicantur?
2. Servo ordinato quid juris?
3. Quid si Religionem ingrediatur?
4. Regula, quod semel DEO dicatum &c. qualiter intelligatur?
5. Servitus qualiter hodie sublata?
6. Adscriptitii, Originarii, & homines proprii, qui dicantur?
7. Filiosfam. an possit sine licentia Patris ordinari?
8. Filiosfam. bona post Clericatum acquisita censentur esse quasi Castrensia.

Servi in jure dicuntur, non famuli, qui nobis pro annua mercede serviunt, & in sensu ac usu juris verè liberi sunt; sed qui jure gentium, contra naturalem libertatem dominio nostro subjiciuntur, cujusmodi erant, qui olim in bello capti, aut ex matre serva nati fuerant, sicut tradunt Doctores *ad tit. Instit. de Jure personarum.*

Servorum igitur Ordinatio prohibetur ob praedictum & injuriam Domini; propterea si contingat, servum de facto ordinari, distinguendum imprimis est, an sciente vel ignorante Domino in factum sit? Si *sciente* & non *contradicente*, servus ordinatus statim liber efficitur; si *contradicente*, deponitur, & Domino restituitur, nisi jam in presbyterum sit promotus, tunc enim propter dignitatem Ordinis Sacerdotalis liberatur à servili conditione, & serviet domino in divinis tantum officiis, missas v. g. legendo &c.

Si *ignorante* Domino servus ordinatus sit ad minores Ordines, in servitutem revocatur: si ad majores, subdistinguitur, an

Epi-